

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Tripartita Descriptio. Cvivs Pars Prima Episcoporum institutionem, ...
Secvnda Quicquid ad Episcopi est potestatem, ... Tertia Quod ad casuum
reseruationem, ... Methodo Noua, & expedita complectitur

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Barbosa, Agostinho

Parisiis, M.DC.XXV.

Cap. 8. De mirabili S. Ecclesiæ Bracharensis erectione, & de eius Primatu
Vniuersa Hispania.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98615](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98615)

erat conſervat.

74 Nullum quod eſt confirmari non poteſt.

75 Confirmatio ex certa ſententia an actum nullum confirmet, oſtenditur.

76 Confirmatio ex certa ſcientia illa dicitur, in qua inferius eſt tenor rei confirmata.

77 Confirmatio ex certa ſcientia in tertij præiudicium nihil operatur.

78 Primatia contentio inter Archiepiscopos Bracharenſem, & Toletanum, à quo tempore incipit, oſtenditur.

79 Bracharenſis Eccleſia cur ſuum Primatia ius non ſuit proſequuta, oſtenditur.

80 Res omnis ad ultimum ſtatum reduci debet.

81 Vitium rei ſtatus in beneficalibus inſpici debet.

82 D. Fr. Bartholomæus à martyribus Bracharenſis Archiepiſcopus eminenti virtute, & ſpectata fide inſignis Primatiali cruce erecta per Toletanam civitatem libere ambulavit.

83 D. Fr. Alexis de Menefis Bracharenſis Archiepiſcopus Primatiali cruce Martyr ſepultus.

84 Illuſtriſſi. D. Alphoſus Furtado de Mendoza vgilantiſſimus Bracharenſis Eccleſie Antistes coram Rege Catholico Philippo III. Viſſipone Primatus ſui ius defendit.

DE PRIMATV SANCTAE

Eccleſie Bracharenſis in tota Hiſpania, & eius mirabili erectione.

C A P. VIII.

I vera eſt Iuris conſulti regula in l. ff. de origine iuris, & in l. 2. ff. de verborum ſignificatione. quod in quibuſque rebus principia maxime ſunt ſpectanda, tanquam quæ cuiuſque rei potiſſima pars ſint, veriora in his certe dicenda puto, quæ ſub vetuſtatis involucriſ magis ſunt implexa, id eſt omnes qui gentis, aut populi dignitatem explicare ſtudent, exponere imprimis eius originem ac principia debent, vt quo tempore clari aut obſcure nominis fuerint ſine fraude pateat. Nihil enim maiori encomio extollitur in populis quàm originem antiquam eis præbere, vt *Alpianus eloquens Iureconſultus* in l. 1. ff. de cenſibus Syriam patriam ea laude exornat, nobilis regionibus ſerie ſeculorum, antiquiſſima. Arcades igitur ſe Sole, Luna, ac aſtris priores gloriabantur ex *ſtatio libr. 4. Thebaidos.*

Arcades hinc veteres aſtris, lunaque priores.

Plura narrat in hoc propositum *Tiraquell. de nobilitate capit. decimo nono, numer. vigefimo ſecundo*, & *Plinius libr. 8. epistoliarum ad Maximum* ita eleganter exprimit. Reuertere gloriam veterem, & hanc ipſam ſeneſcitutem, quæ in homine venerabilis, in vrbibus ſacra eſt. Et cum plures afferre poſſem, qui pro re ſibi propoſita principia ſemper altius

petiuere, ne tamen longe à ſemita diſcedere videar, cum præcipue quibuſvis ſint obuia, intendens Bracharenſis Eccleſie cum cæteris Hiſpaniarum relationem repræſentare, non dignum ſolum, ſed neceſſarium duxi illius initia repetere, & vt à loco incipiam rei natura expoſtulare videtur.

3 In ameniori Regni Portugalie parte ſita eſt Interamnenſis prouincia, quam Durimineam appellamus, quod Durio, & Minio fluminibus intercluditur loci amenitate celeberrima.

4 Domitores enim orbis Romani cum ad Luſitaniam oppugnandam venirent Minio ſuperato ante Bracharenſe territorium quatuor leucis, prope Limam fluium caſtra poſuerunt, loci amenitate capti, ſingulaque per otium contemplantes per Eliſcos campos & vireta Poëtarum ſigmentis celeberrima ſpatiari crediderunt, Lethem dixerunt fluium, quod ibi ſecuros latites, & longa patriæ potauerint obliuia; ſi aduenæ magna Orbis parte peragrata Interamnenſi regioni terrarum principatum Romæ obliui detulerunt, cur ego Romæ habitans, nunquam meæ patriæ oblitus, eius honorem, laudes, & encomia verbis, & ſcriptis non proferam. Primam refero tibi Brachara ſortem, quæ ſi ad primariam Hiſpaniarum ſortem ſpectemus, tantum alias inter caput euehis vrbes, quantum lenta ſolent inter viburna cupreſſi. Non ſum adeo inurbanus, vt non videam & agnoſcam quantum me felicem reddiderit hæc Curia, quæ albo ſemper erit ſignanda calculo, ne villo vnquam tempore à memoria dilabatur: Illud verò rogabo Superos, à quibus hoc mihi munus ex Dei gratia oblatum credo, vt proſpero curſu ad ſinem ducant, quæ tam feliciter auſpicantur, nec imperfecto itinere deſtituant, quem ſemel placido lumine conſpexerunt.

De hac Interamnenſi Prouincia, vt aliis omiſſis hoc loco verba faciam quid referam? quæ etſi anguſtis ſinibus videlicet quinquaginta quatuor milliariis longitudine, triginta & ſex latitudine circumſcripta ſit, rerum tamen ſplendore & varietate longe lateque patere notum ſit iis, qui eam oculis perluſtrant: in qua Collegiata quinque, præter centum & quadraginta monaſteria diuerſorum Ordinum diuiſa, & alias Eccleſias, quas Parochiales appellamus, quæ 1460. numerum excedunt ſuis Baptiſteriis adauctæ: amenitatem vero non obſcuro vocis teſtimonio arguunt illi fontium perennium 25000. gratiſſimi decuſus. Sunt & flumina, portus maritimi, pontes elegantiffimo lapide conſtructi, maxima æris temperies, & omnium rerum fertilitas, ac ſecunditas, & alia multa, quæ cum ad rem noſtram hoc in loco non ſpectent, nequaquam poſſunt recenſeri, licet patrius amor nihil intactum relinquere, & omnia libenter proſequi voluiſſet, cum omnium ſocietatum nulla ſit arctior, nulla ſanctior, quàm ea, quæ cum patria vnicuique noſtrum eſt, vt ait *Cicero*. Quod grauiffimi viri magno, & exacto iudicio apud ſe meditantes re & conſilio eam adiuuare non deſiterunt, quod Aſtiſides Athenienſis opere illo egregio comprobauit, qui adhuc exulans in patriam reuerſus præclariſſimam victoriam in bello contra Xerxem reportauit. Non abſimile illud Camilli, qui exulans

apud Ardeates, cum Galli hac Vrbe incensa Capitolium obsiderent, collecto tumultuario exercitu in eos iuit, & suos ciues obsidione liberauit.

Mihi in hac Interamnenfi Prouincia ex optimis, piissimisque parentibus nasci contigit; nam pater meus licentiaus Emmanuel Barbosa, nonagesimum circiter annum nunc agens, ibi est magna erga Deum pietate, & vitæ integritate memorabilis, qui ob insignes animi sui dotes, rectitudinem, & summam in vtroque Iure, ac politioribus litteris peritiam à Philippo Hispaniarum Rege Secundo in prædicta prouincia aduocatus Regius constitutus fuit, quo in munere obeundo, atque aliis arduis negotiis sibi commissis cum summa integritate, & doctrinæ laude versatus apud studiosos, & insignes viros non vulgare sibi virtutis, & eruditionis famam comparauit. Testes sunt duo illi libri in Ordinationes Regias Lusitanorum mea opera & diligentia in lucem editi. Testis vnus pro millibus est illustrissimus Dominus Senator Regius meritissimus Doctor Gabriel Pereira à Castro nostræ Lusitanicæ gentis decus, & ornamentum, illius quondam celeberrimi Iurisperiti, Regij pariter Senatoris nobilissimi D. Francisci de Caldas Pereira, & Castro filius, in suis eruditissimis decisionibus tom. 1. de cisson. 83. Ex filiis ego natu maior, qui dum puellus puer, & in cunabulis pene versans Lusitano occultato idiomate latinam didici linguam. Fuerunt & alij filij, quorum vnum piissimus parens Beatissimæ Virginis Montis Carmeli, alterum Sanctissimæ Trinitatis religionibus, tanquam suorum fructuum primitias obtulit, qui adhuc iuuenes in philosophia, & sacra Theologia de se multa, & graua in dies pollicentur. Inter quos prætereundus non est Doctor Simon Vaz Barbosa in Conimbricensi Academia Artium Magister, & publicus Bachalaureorum, & Licentiariorum eiusdem facultatis examinatore, quem, vt eius opera, & diligentia in meis operibus conscribendis vltus fuisset, in hanc Cutiam focum elegi. Restabat & soror vna, non solum nobis fratribus, ceterisque propinquis, sed etiam omnibus matronis incomparabili virtute, singulari prudentia, & morum grauitate conspicua, nupit nobilissimo viro Philippo Vieira Pinto, Christi Cruce insignito, filio Doctoris Hieronymi Vieira Pinto Senatoris Regij, & triumviri ciuitatis Vlyssiponenfis gubernandæ. Habuit & parens meus sub eius tutela sorores duas, quarum vna nupit Excell. D. Didaco Correa de Lacerda, filio Antonij Pereira Correa Ordinis Domini nostri Iesu Christi Commendatoris, & domini oppidi de Farelæ, cuius ex vtroque latere nobilitas cum omnibus nota sit, non eget commendatione; altera vero nupit Casmio Machado de Miranda ex vtroque etiam latere nobili Lusitano. Exstitit & alius Emmanuel Barbosa proauus meus, & parentis auus ciuis Bracharenfis, & Medicus Regius, qui valebat plurimum gratia apud Infantem Henricum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem, qui postea fuit Rex, cuius erat cliens; huius filius fuit Doctor Antonius Barbosa eiusdem Cardinalis Henrici intimus Cubicularius, & Portugalia Regni Chirurgicus maior, viri omnes ex nobilibus Cardoso-rum Auerij, & Braviorum Asturicæ Augustæ familiis originem trahentes. Fuerunt & viri alij

(exceptis Barbosa ob eorum singularia scripta vbique notis) in nostra familia litteris insignes, quorum vnum, ne longior hanc, ætatis nostræ in medium proferam, Doctorem scilicet Franciscum Rebello Dazeuedo parentis mei sobrinum, quem tantis auctibus fortuna extulit, vt intra breuem temporis cursum in Conimbricensi Academia Iuris Pontificij eximius professor, ac publicus Magister extitisset, deinde Doctoralis Canonicus in Metropolitana Vlyssiponenfi, cuius fuit Apostolico munere gubernator, hinc ad supremum supplicationis Regium Senatuum translatus, postea Regij Palatii Senator, & à consilijs Regiæ Maiestatis creatus fuit, nimirum, vt quor nostræ Lusitanæ sunt partes, totidem faceret monumenta virtutis suæ, cuius immatura mors maximum nobis reliquit sui desiderium. Ex materna parte à nobilibus ciuibus Portugalenfis ciuitatis in Regno secundæ originem ducō, in qua auus, ac proauus meus nobilia Reip. officia obierunt, & hac tempestate matris meæ patruales fratres consules extiterunt, ac Confraternitatis Sanctæ Misericordiæ Gubernatores, ad quæ officia ex Regijs litteris non nisi nobilitate insigniores populi voce eliguntur. Extat & matris meæ germanus frater patritius in libris Regum inter nobiliores descriptus, Christi insigne gestans. De illo demum gratias Deo referens gloriari oportet, quod nullus extiterit ex parentibus, auis, atavis, & proauis meis, & plus vltra, vbi memoria hominum, vel scripturarum monumenta peruenire possunt, qui infamia laboraret, mechanicam artem exerceret, aut contra Diuinam, vel humanam maiestatem crimen vllum committeret.

5 In hac Interamnenfi Prouincia, quam prædicti Maiores mei coluerunt sita est Bracharenfis ciuitas, quæ à Chartaginensibus illic appellis, & ab Himilione relictis initium sumpsit, & non à Gallis Celtis, vt *Florianus Campensis* autumat in *Chronica Hispania* libr. tertio capit. vigesimo sext. à Flauio Africa Bragada cognominata teste *Ario Barbosa Lusitano* in suis poematibus, & *Augustino Pacenci* in vita sancti Petri martyris, ac Doct. *Bernardo de Britto* in monarchia Lusitana lib. 2. cap. 6.

6 Augustæ titulo ab Augusto Imperatore sibi imposto Bracharam ecohonestatam meminit *Plinius* libr. quarto capit. vigesimo, & late alios citans tradit Doctor *Bernardus de Britto* in monarchia Lusitana, part. prima libr. quarto capit. vigesimo octauo, vbi alia notanda adducit. Et faciunt fidem plures inscriptiones lapideæ, quæ in ipsa vrbe reperiuntur, de quibus meminere *Ambrosius Morales Hispanus* historiographus in descriptione Hispaniæ capit. vigesimo quarto. *Elias Vmetus* in annotationibus ad *Ansonij* vrbes, vbi de Hispali agit numer. 204. Doctor *Bernardus de Britto* part. 2. libr. 5. cap. 11. & 13.

7 Diuitem Bracharam ex antiquissima negotiatione & magnitudine appellat *Ausonius* illo carmine.

Quæque sinu pelagi iactat se Brachara diues.

Diuitem vocat ex mercibus ad portum suum exportatis, quia ager Bracharenfis, quem vulgò terminum, vel territorium appellant, extendebatur vsque ad mare, quod nunc distat ab vrbe plus viginti milliaria, multique Bracharæ ea de causa negotiabantur, vt refert *Alias* *Vmetus*.

ius ad dictum locum *Auſonij*, vbi ait ſe extra urbem fragmentum lapidis reperiſſe cum inſcriptione ſequenti. Cives Romani, qui negotiantur Brachara Auguſta. Non enim nouum eſt ſi ciuitas hæc noua baſilica mercium paucis ab hinc annis à gubernatoribus ſuis erecta, mercatorum copia frequentetur, & in dies vberiores radices agat, & omnium ad vitam neceſſariorum copia abundet.

8 Vnum è ſeptem contentibus iuridicis prouinciæ Hiſpaniæ habuiſſe refert *Plinius iunior, naturalis hiſtoriæ libr. tertio capit. tertio*. Nunc, inquit, vniuerſa prouincia diuiditur in conuentus ſeptem Chartagenenſem, Tarraconenſem, Caſarauguſtanum, Clunienſem, Aucturum, Lucenſem, Bracharum, ſunt autem nomina harum urbium vulgari idiomate Chartagena, Tarragona, Caragola de Aragón, Corunha, Aſtorga, Lugo, Braga.

9 In hiſ iuridicis conuentibus Ethnici ad ſua ſacrificia peragenda flamines, prothoſtamines, & archiſtamines ſoliti erant conſtituere teſte *D. Iſidoro ethymologiarum libr. 7. cap. 12. relato in cap. 1. & 2. diſtinct. 21.*

10 Pro ſingulis prælationis ac dignitatum gradibus Diuus Petrus Apoſtolus vrbes & loca conſtituit, ita ut in hiſ, in quibus apud Ethnicos erant primi eorum flamines, & prima iudiciaria potestas ſcilicet Rectores prouinciarum, proconſules, eorumque legati, præſentent Primates, in iis vero, in quibus erant archiſtamines eſſent Archiepiſcopi, in ſingulis vero reliquis ciuitatibus præſentent Epifcopi, vt refert *Clemens Papa in cap. in illis 80. diſtinct. & Anacletus in cap. 1. 99. diſtinct.*

11 Cum ergo Bracharenſis ciuitas caput Prouinciæ iuridico conuentu ornata fuiſſet iuxta auctoritatem *Plinij* ſupra relata, Archiepiſcopalem dignitatem cum titulo primæ ſedis ſecundum dignitatum gradus à Diuo Petro conſtitutos optimo iure adeptæ eſt, illo ſcilicet tempore, quo nulla alia in Hiſpania erecta erat Eccleſia, quæ cum Bracharenſi de primicia contendere poſſet, prout late probat *Doct. Bernardus de Britto in monarchia Luſitana par. 2. lib. 6. cap. 5.*

12 In deſcriptione Bracharæ Auguſtæ *Georgius Brannius Agrippinus in theatro urbium præcipuarum mundi*, ſic ait.

Bracharam vnam de antiquioribus Hiſpaniæ urbibus à Gallis Celtis cognomento Brachatis fuiſſe conditam fama eſt anno ante virgineum partum 290. Hanc annorum 40. obſidione tandem expugnatam ſub ſua ditione annis fere quingentis Romani tenere, cui & Auguſtæ nomen indiderunt. Fuit in illa vrbe primus iuridicus conuentus, vnus è ſeptem citerioris Hiſpaniæ, veteri more, inſtitutoque Romano, vnde auctore *Plinio* vrbes quatuor & viginti ius petere conſueuerant. Hinc ab Antonio Pio quinque itinera militaria in varias Hiſpaniæ partes deſcribuntur. Illam urbem *Auſonius* poëta diuitem, atque opibus florentem vocat. Sed & priſcis Maiorum annalibus præſcriptum extat Regum Sueuorum antiquam Sedem fuiſſe Bracharæ annos 70. ſupra centum, & ſub Gothis anno 127. floruiſſe, quam & Alphonſus huius nominis primus cognomento Catholicus Hiſpaniarum Rex primam ante omnes Hiſpaniæ Metropolitanas vrbes ex Saracenorum tyrannide in priſtinam libertatem vindicauit an. 740. Illic

Regum Portugalie primus ſator Henricus comes (Guidonis Comitum Vernonenſis, & Brionenſis filius) Alphonſi Henrici primi Luſitaniæ regis pater, in templo maximo, quod ipſe erexerat, ſepultus eſt. Sed longe maius vbi decus è rebus ſacris accedit. Nam Chriſti Opt. Max. Fidem complexa eſt D. Petro S. Iacobi Maioris diſcipulo prædicante vix poſt annum decimum, quo idem Dominus ſubacta morte in cælum victor aſcenderat. Colit igitur Brachara vt patronum eundem D. Petrum Martyrem ſuum primum Archiepiſcopum, vna cum tribus aliis ſuiſſe ſacris Paſtoribus, Martino, Fructuoſo, & Gerardo, quibus veluti quatuor columnis Bracharenſis Eccleſia fulcitur, & fulget. Multum ſanguinis olim pro Chriſto effudit, diues octo ſanctorum corporibus, aliſque innumeris reliquiis, ornata templis, nobilitata Patrum Conciliis, decorata ſodalitiis rite inſtitutis, totius Hiſpaniæ Primatum antiquiſſimo iure ſibi vendicat, qua de re cum Toletana Sede verus ei lis eſt, & contentio, cuius meminit Honor. III. in cap. coram. de in integr. reſtitut. quæ tamen lis ab eiuſdem Pont. Max. tempore, ad noſtram vique ætatem ſilet. Poſita eſt Brachara in ea parte Regni Portugalie, quæ Regio Interamnis dicitur, à duobus, quibus clauditur, Durio, & Minio memorabilibus; eſt in quinto climate, gradus habens longitudinis ſex, latitudinis duos, & quadraginta ac ſemis, diſtatque ab Oceano quinque leucas, ciuitas pleno iure ſuo Archiepiſcopo paret, ſiue ſpiritualem iuriſdictionem ſpectes, ſiue temporalem, multo quondam frequentior, nunc incolarum numerat ad duo millia: fruitur magna cæli, æriſque clementia, inſigni agrorum vberitate, & æternitate quod ei beneficium commune eſt, cum hac tota Regione Interamni. Hæc *Georgius Brannius* dicto loco.

13 Cuius *Brannij* deſcriptione addendum duxi Bracharenſem Archiepiſcopum ex longiſſima quadam conſuetudine, cuius initium longe ab hominum memoria diſtat cauſarum ciuiliū, & criminalium Senatū ſemper habuiſſe, quem nouem Senatores cum congrua portione viri docti & probi exornant, qui lites & pene innumera negotia pro grandi Parochiarum numero expediunt: hunc Senatū, ſiue Relationis domum quatuor Suffraganei, Conimbricenſis, Viſenſis, Portuenſis, & Mirandenſis Epifcopi per appellationes agnoscunt, & ſemper caſus occurrunt grauiffimi: ideo munus hoc perſpectæ virtutis, ac maturi conſilij vix commendatur.

14 Præter iſtos alios quinque Senatores inferiores, quos vicarios appellamus, in quinque diœceſis prouinciis triennales creat de more inſtitutoque antiquo illuſtriſſimus Bracharenſis Archiepiſcopus, quorum ſinguli cum certo ſcribarum, & apparitorum numero pro tribunali ſedentes ſuum vicariæ munus egregie præſtant, ſuam vnuiqueque prouinciæ annua viſitatione perluſtrat, atque in id præcipue inſudat, vt omnium animæ à vitiiſ expientur; ab hiſ vniuerſæ lites, ad Curiam Bracharenſem per appellationem delegantur.

15 Habet & temporalem iuriſdictionem Bracharenſe tribunal ampliſſimam, in quo quamplures aduocati multo rerum vſu, & experientia præditi, & iuriſconſultiſſimi, qui omnes in tam vulta forenſium negotiorum mole Primatem haud ſegniter

adiuuant. Ad hæc creat & remouet omnes iudices annuos, magistratus, & scribas vtriusque fori. Decuriones item & Consiliarios tam in Bracharenfi ciuitate, quam in tredecim oppidis alyli titulo decoratis (contos nostro idiomate vocamus) in quibus temporalem iurisdictionem habent Primates nullius imperio obnoxiam; quorum officia ad Primatis obitum expirant.

17 Causæ ciuiles quantumuis graues in amplissimo Bracharenfi Senatu sine vlla appellatione cōcluduntur; criminales item in prima tamen instantia illic deciduntur, & appellationes in finali ad Regiam iurisdictionem deferuntur. Causæ vero omnes tredecim alylorum illic etiam per appellationem terminantur, quia in illis merum, & mixtum imperium habent Primates, sicut & ipse Rex in suis. Quapropter hæc nostra tempestate illustrissimus Dominus Alphonsus Furtado de Mendoza meritissimus Bracharenfis Archiepiscopus viros omnigenæ literaturæ, memorandæ, & incorruptæ virtutis, ac prouidæ eruditionis ad hunc amplissimum Senatum selegit, ex quibus viua apud nostros permanebit memoria *Doctoris Ioannis Peixotii à Sousa* Iuris vtriusque consultissimi, cuius eximia doctrina, & exacta prudentia, postquam illum in generalem Archiepiscopatum Eboracensem. Vicarium elegit, ad amplissimum Bracharensem Senatum Cancellarij Maximi dignitate omnium ore, & assensu transtulit.

18 Alter adest meritissimus Curia Bracharenfis Senator, *Doctor* scilicet *Ioannes Peixotius Regello* vir integerrimus, omnium rerum, ac litterarum studio clarissimus, & ingenij acumine insignis. Nec tamen à memoria nostra vnquam elabatur clarissimus *Doctor Gaspar do Rego de Fonseca* in Curia, & tota Bracharenfi diocesi officialis in spiritualibus, & temporalibus generalis, vtriusque iuris prudentissimus, qui ob rerum forensium, domesticarumque peritiam ad omnes encomia laudes natus. Emicat denique in amplissima Curia *Doctor Bernardus da Fonseca* & *ayana* vir legalis, & Pontificij Iuris scientia conspicuus, disciplinarum omnium cognitione ita inclutus, vt eius ingenium, comitatem, & in litteris humanis prudentiam nullas fatis æquare possit admiratio, ob cuius maximam eruditionem, assiduæque negotiorum experientia vicarij generalis honore Brachara est insignitus.

19 Priori in Fide recipienda Ecclesiæ potiorerem Sedem debere exemplo ipsiusmet Ecclesiæ in eius Sede habenda instrumitur, in qua beatus *Paulus cap. 8. ad Romanos* Apostolos, vt primitias Fidei habentes, maiori priuilegio ornatus ostendit, ibi, non solum autem illa, sed & nos ipsi primitias Dei habentes, quo loco *beat. Thom. 2. p. 1. questio. 44. artic. 7.* cæteraque Theologorum schola in 1. sentent. distict. 16. artic. 2. docet potiori ac sublimiori gradu & præmio gloriæ Apostolos frui, quia priores in Fide recipienda extiterint, eaque laude ornati *beatus Lucas Antiochenfes cap. 11. Actuum Apostolorum*, ita cognominarentur primi Antiochiæ discipuli Christiani, & ideo, qui primi potiores constituti sunt, cum ibi Beatus Petrus Sedem Pontificatus collocauerit, & Romam postea Sede translata, vt supra ostendimus, Patriarchalis dignitas perpetua manserit in Ecclesia eius gloriæque gentis extollit hæc in re diuinus *Chrysostomus homilia 3. ad populum Antiochenum*.

20 Sicut Petrus inter Apostolos primus Christum prædicauit: sic inter ciuitates hæc Primum, & coronam quandam admirabilem Christianorum tulit appellationem. & *homilia 7. in Mattheum*. Vos autem siquidem aliquod de honore certamen oritur omni ambitione contenditis, vt vel vniuerso præsideatis orbi, illo scilicet vobis priuilegio blandientes; quod hæc prima ciuitas fidelibus Christianorum nomen imposuit. Et ab ipsomet legistore diuino legis Euangelicæ Christo Optimo Maximo exordiando hæc lex ordinata fuit cum primo in Fide; & vocatione Petro ex *cap. 4. Matth. & Marci capit. 1.* prior dignitas, & maior collata sit, vt Pontifex successor eiusdem Christi, & caput eius Ecclesiæ esset.

21 Qua regula nostrum propositum dirigentes dicere tutò possumus, si ab ipso nascentis Ecclesiæ primordio sint iacta fundamenta, nullam in Hispania antiquiorem Bracharenfi reperiri. Habet enim Diuum Petrum suum Episcopum diuinitus sibi datum à Diuo Iacobo Apostolo, à mortuis suscitatum, multis antea seculis defunctum, vt ex relatione Diui Athanasij primi Cæsaraugustianæ ciuitatis Episcopi compertum est, quæ in Insula Sardinæ Reuerendum Patrem Andræam ab Oliuentia reperisse refert *Fr. Prudentius de scandal. Episcopus Pamplonensis in libro, quem inscripsit, de antiquitate Tudenfis Ecclesiæ. in principio*, quod quidem fragmentum, prout ab eo accepi, in medium profero, & fides sit penes lectorem, verba Athanasij sequuntur.

22 Ego noui sanctum Petrum primum Bracharensem Episcopum, quem antiquum prophetam suscitauit sanctus Iacobus Zebedæi filius magister meus, hic venerat cum duodecim tribubus missis à Nabuchodonosor in Hispaniam Hierosolymis duce Nabuchocerdan; vel Pyrrho Hispanorum præfecto, dictus est hic propheta Samuel iunior, vel Malachias senior propter morum gaauitatem, & vultus pulchritudinem, Vni propheta filius, factus Episcopus multos Iudeorum ad Fidem conuertit, dicens se venisse cum eorum Maioribus, & prædicasse transmigrationis, obisse vero viginti annis post aduentum eorum in Hispanias. Hic vir Apostolicus acceptis à sancto Iacobo institutionibus Apostolicis, Euangelio, & ordine Missæ, ac celebratione Sacramentorum, venit Bracharam, epistolas Apostolico plenas spiritu scripsit ad Ecclesias, in quibus Episcopos instituit, vt Iriensem, Amphilochem, Eminientem, Portuensem, vbi sanctum Basileum condiscipulum posuit (qui illi per martyrium sublato successit in Sede Bracharenfi) Epitacium in Tudenfi. Isti viri diuini, planeque Apostolici, instar Apostolorum, non in vna semper vrbe morabantur, sed quò rapiebat illos Spiritus sanctus, ferebantur, vt Epitacius, qui non solum in Tudenfi Ecclesia, sed in vrbe Lusitanie Ambratiæ prædicauit, qui signis, & varietate linguarum prædicationem illustrabant, nec soli ibant prædicatum, sed multis discipulis comitati, vt fecit Christus, Petrus, Iacobus, & ceteri Apostoli.

23 Rem stupendam, & multis seculis absconditam, & paucis abhinc annis repertam nobis narrat Athanasius, qui in isto fragmento se nominat sancti Iacobi discipulum, & vltra Petrum Brachara Episcopum, dicit Basileum fuisse condiscipu-

lum; sunt ergo ibi tres sancti Iacobi discipuli, & licet Pelagius Ouerensis Episcopus relatus ab Ambrosio Morales part. prima Chronica Hispania libro nono, capit. septimo, septem tantum dicat fuisse discipulos à Diuo Iacobo in Hispaniam susceptos, Colocorum scilicet, Basileum, qui est prædictus Basileus, Pium, Gritogonum, Theodorum, Athanasium, qui est prædictus Athanasius & Maximus; constat tamen fuisse etiam dictum Petrum, & in laminis plumbeis repertis in monte sancto Gratensi, anno Domini 1595. alij etiam nominantur discipuli, sanctus scilicet Hiccius, sanctus Thesiphon, sanctus Cecilius, ita referunt Gregorius Lopez Madeira in discursibus dicti montis sancti capit. primo. Fr. Didacus Murillo en la fundacion milagrosa de la capilla Angelica del Pilar capit. 8. pagina 62. Francisco de Piza en la historia de Toledo libr. secundo capit. 7. Iacob. Valdesius de dignitate Regum, regnorumque Hispania capit. sext. numer. vigesimo nono cum sequentibus. D. Bernard. de Britto in monarchia Lusitana, part. secunda, libr. quinto capit. quinto, ubi ex Papæ Calixti auctoritate dicit nomen discipulos Diuum Iacobum elegisse in Hispania, è quibus septem secum duxit Hierosolymā, relictis duobus in Gallecia, nomina istorum septem sunt Torcatus, Thesiphon, Secundus, Indalecius, Cecilius, Esicius, Euphrasius: in laminis in monte sancto repertis de Thesiphonte, Cecilio, & Hicicio ibidem martyrio sublati mentio habetur, & pro discipulis Diui Iacobi nominantur, qui autem fuerint duo, qui desiderantur in Calixti Papæ relatione incertum est, cum & alij etiam nominentur, inter quos Basileus, & Athanasius reperiuntur, & de beato Petro Iacob. Valdesius dist. capit. sext. numer. quadragesimo, in hac verba: Cum Petrus Martyr etiam discipulus Beati Iacobi Bracharensis Episcopus, vulgò Braga in Lusitania legatur apud Baronum die vigesima sext. Aprilis in martyrologio.

24 Habet deinde fragmentum sanctum Petrum fuisse antiquum prophetam, quem sanctus Iacobus suscitauit, ut cum in Sede Bracharensi collocaret, illique nomen fuisse Samuel, vel Malachia, cui pater Vrias propheta; de quo Hieremias capit. 26. dicit fuisse occisum iussu Regis Ioachim tempore Nabuchodonosor; & istum Samuelem venisse cum transmigratis in Hispania dūce Nabuchocerda, vel Pyrrho Hispaniarum præfecto, cum imperaret Nabuchodonosor annis ante Christi Seruatoris nostri aduentū 388. iunctisque 36. post illius natiuitatem, quo tempore S. Iacobus venit in Hispaniam, sunt ann. 624. venisse Nabuchodonosor in Hispaniam, prout referunt Ioseph de antiquitatibus libr. decimo, capit. undecimo in fine. Petrus Matthæus in scholiis ad Motum proprium 32. P. 9. Quinti pagina 605. Pineda in monarchia ecclesiastica libr. quarto capit. vigesimo §. 1. Mariana part. prima historia Hispania libr. primo capit. decimo septimo. Doct. Bernard. de Britto in monarchia Lusitana part. prima, l. 1. cap. 28.

26 Ex discipulis, quibus sanctus Petrus comitatus erat, ut dixit fragmentum, ordinauit Episcopos, & in locis in fragmento nominatis constituit, ubi ex illis duo nominantur scilicet Basileus & Epictacius, quos instituere non poterat, nisi prius à Diuo Iacobo fuisset ordinatus, illique traditum ius Primatiae, quo semper vsa est Ecclesia Bracharen. quæ ergo potest esse contentio, ubi liquido constat Ecclesia Bracharen. edito tam inf-

gni miraculo illud fuisse tributum.

27 In illa Gallecia provincia, quæ Durio flumine terminabatur, illam partem Interamnenis regionis includens, ubi sita est Bracharensis ciuitas cum suo territorio, Diuus Iacobus cum in Hispaniam se contulisset, primam Fidei plantationem fecit, ut quam viuus peragravit eam post obitum suum elegit ad sui corporis depositionem, & licet longis intermediis regionibus martyrij palmam fuerit consequutus, à discipulis, quos illic instituerat, & secum Hierosolymam duxerat, voluit non sine maximo miraculo nauigio delatus ad Iriensem portum ubi Diuum Petrum iam Episcopum constituerat, appellere, quod narrat historia Compostellana, quam etiam Vasens refert seruata in archiuo eiusdem Ecclesiæ, prout testatur Iacob. Valdesius dist. capit. sext. numer. vigesimo quinto, cuius verba hæc sunt.

28 Occidit Herodes Iacobum fratrem Ioannis gladio, cuius Beatissimi Apostoli corpus venerandum Iudæi maleuolentia & inuidia ducti nec sepeliri vulerunt, nec à Christianis, qui tunc temporis Hierosolymis erant, sepeliri permiserunt: sed sicut Leo Papa in epistola, quam de eius passione & corporis ipsius in Hispaniam translatione ad Hispanos destinauit, affirmat integrum corpus cum capite extra ciuitatem proicientes canibus, auibus, atque feris deuorandum consumendumque expoluerunt; sed eius discipuli ab eo adhuc viuente præmoniti, ut corpus suum in Hispaniam transferrent, tumulandum totum corpus cum capite, teste Leone Papa, nocturno tempore arripientes ad litus vsque maris citato calle perueniunt, ubi dum solliciti de nauigio, quo transfretarent in Hispaniam, essent, nauem diuinitus paratam in litore maris inueniunt, quam Deo gratias vnanimiter agentes imposito sacratissimo corpore læti conscenderunt, & scyllam cum Carybdi, ac periculosis syrtibus manu Domini gubernante, diuinitus primum ad Iriensem portum felici cursu perueuerunt, deinde venerabile corpus ad locum, qui tunc liberum donum, nunc Compostella dicitur, deferentes, sub marmoreis arcibus sepelierunt. Neciam dubitare licet de aduentu Diui Iacobi in Hispaniam, cum de hoc in dicto fragmento constat, librosque integros ediderunt Domin. Ioannes à relasco Castella Comestabilis, Hernando Oxe en la historia del glorioso Apostolo Sancti Iago Patron de Hespanha, y de su venida à ella. Didacus del Castillo en el libro de la venida de Sancti Iago à Hespanha. Bartholame Llorente en el indice de los Autores, que afirman la venida de Sancti Iago à Hespanha, & eiusdem sententia sunt, eamque ab impugnatoribus defendunt Ferreolus in libro de Maria Augusta Virgine Deipara libr. secundo capit. secundo. Vasens in chronica Hispania anno 37. Mutius Iustinus par. 7. historia sacra fol. 163. Sanctus Isidorus de vita & morte Sanctorum capit. septuagesimo tertio. Tarafa de Regibus Hispania part. prima in Claudio Caligula. Sanctus Antonin. part. prima historia titul. 6. capit. 7. Fr. Henric. in apologia contra Archiepiscopum Toletanum, Gregorius Lopez Madeira in discursibus montis sancti Granatensis capit. tertio fol. 144. Lucius Marinus Siculus en la historia de las cosas de Hespana lib. quinto cap. de san Trocari, y sus companneros, y cap. de la fundacion de la yglesia del Pilar, Amb. de Morales en chronica Hispania part. prima libr. 9. cap. 7. fol. 228. Antonius Benter en las chronicas de Hespana par. prima

prima capit. 23. Rhades de Andrada en la historia de las tres ordines Militares en la de Santiago capit. prima. Esteban de Garibai libr. 7. capit. 3. & 4. & libr. 23. capit. 72. Hieronymus Zurita libr. primo de los annales de Aragon capit. 44. fol. 28. Hieronymus Romanus en la chronica de las Republicas libr. 3. capit. secundo & tertio. Fray Fernando del Castillo en la historia de sancto Domingo libr. primo capit. primo. P. Ioannes de Mariana, part. prima historia Hispanie libr. quarto capit. 2. Episcopus Prudentinus de Sandoual in libro quem inscripsit de antiquitatibus Tudensis Ecclesie fol. 12. vers. Doctor Bernardus de Brito in monachia Instana, part. secunda libr. quinto, capit. tertio. Don Manius Ferrer en la historia de Santiago. Fr. Didacus Morillo en la fundacion milagrosa de la capilla Angelica del Pilar capit. quinto, late, & eleganter Iacobus Valdesius de dignitate Regum, Regnumque Hispanie, capit. sext. numer. 8. cum sequent. ubi contrarius responder fundamentis, plures alios Doctores de hoc aduentu Diui Iacobi in Hispaniam attestantes refert diligentissimus Cened. ad Decretum collect. 43. numer. 2.

30 Anno post natiuitatem Christi 36. & vltimo imperij Tiberij Caesaris, ex Pafio anno 37. vel anno 38. in primo Caij Caligulae ex Ambrosio Morales, tribus aut quatuor annis post Christi passionem, quae anno 34. etatis suae accidit, completis 33. annis, & tribus mensibus, & aliquibus diebus anni 34. vt computant diligenter Cardinalis Caesar Baron. tom. 1. annalium Ecclesie anno 34. & Ambrosius de Morales libr. 9. cap. quarto. P. Azor. moral. part. secunda libr. primo, capit. 7. vers. duae super sunt, Campan. diuersis Canon. in rub. 7. capit. 6. numer. 160. antequam ceteri Apostoli diuiderentur anno 36. Beatus Iacobus Apostolus in Hispaniam venit, ibidemque Fidem Catholicam praedicauit. Et licet eo tempore nondum Apostoli distributi fuissent, vt gentibus praedicarent, quia cap. 15. Actuum Apostolorum diuisi, & sortiti prouincias sunt, tamen aliqui Apostoli priuati ex Hierosolymitana ciuitate ad praedicandum Gentibus exierunt, vt Paulus, & Barnabas Antiochiam profecti sunt cap. 11. Actuum Apostolorum, & alibi; animo tamen statim reuertendi, & reddendi rationem praedicationis apud Petrum, & Apostolos Hierosolymis, non dicuntur hoc modo exeuntes discessisse, nec diuisos ab aliis extitisse, tunc enim discessisse, & diuisos esse potest dici cum omnino separarentur, sortitique essent prouincias animo ibidem manendi, vt Asia B. Ioannes Euangelista commemeratus est.

32 Qua autem Ciuitate, vel oppido Hispania sit primum exceptus S. Iacobus, & per qua loca prius ambulauerit, non satis liquet, sed pro certo dici potest ad Iriensem portum in Gallecia appulisse, ibique Episcopum primum constituisse Beatum Petrum, & ad Bracharam illum misisse ab illo portu distantem circiter quadraginta miliaria, tantquam ad ciuitatem illius prouinciae celeberrimam, Augustam iuridico conuentu ornatam, in qua Ethnici suos habebant Flamines, quo loco D. Petrus Apostolus Primates, & Patriarchas constituere solitus erat, vt supra ostensum est.

33 Et ideo Diuus Iacobus post eius passionem, ac sacrum martyrium, cum Hierosolymis ab Herode Agrippa gladio occisus fuisset cap. 12. Actuum Apostolorum anno a Christi natiuitate 44. ex Nicephoro libr. 2. cap. 11. & 12. Morales libr. 9. cap. 12. Cardinal. Baron. annalium Ecclesie tom. 1. anno Christi 44. & in

martyrologio die 25. Iunii non sine magno miraculo nauigio delatus voluit ad dictum Iriensem Portum appellere, & patronum mortuum illic sic viuum se ostendere, vt qui dum vixit primus fuit ad eiusdem portus incolas conuertendos, mortuus eos protegat, & ab omnibus calamitatibus securos, ac firmos in Fidem, quam docuit, reddat, vt experientia cognitum est.

34 Item etiam non sine magno miraculo eodem anno quo Sanctus Iacobus Hierosolymis martyrij palmam consequutus fuit, eodem etiam eius discipulus beatus Petrus, quem primum Bracharae Episcopum reliquerat, passus est, vt testatur doctissimus Iacobus Valdesius de dignitate Regum, regnumque Hispania cap. sext. numer. 22. his verbis. Item & Petrus Martyr primus Bracharensis Episcopus in Lusitania discipulus Iacobi, colitur in ea Ecclesia, qui anno 44. Hispania coronam martyrij accepit, & die 26. Aprilis ex Baronio eodem die in martyrologio, Beda, & aliis, celebraturque, quod in honorem Beati Petri Apostoli viui condidit templum, vt in manuscripta historia Compostellana Hieronymi Romani cap. 4. asseritur. Haec Valdesius.

35 Deinde etiam dies martyrij B. Petri fuit 26. Aprilis, vt constat ex Cardin. Baron. quem citat Valdesius ubi proxime, triginta & duobus diebus tantum post passionem B. Iacobi, cuius dies martyrij vigesima quinta Martij sollemnis fuit, qua & Christus carnem humanam accepit, & passus est: & quia celebritate festi Domini non potest dies Apostoli, qua decet festiuitate celebrari, transfertur festum in diem 25. Iulij, qua Ecclesia exultat memoria huius incliti Apostoli, quia eo die inuentum fuit eius corpus.

36 Sicut dies vinculorum sancti Petri non celebratur eo die, quo accidit propter sollemnitatem Paschatis, in quo euenit cap. 12. Actuum Apostolorum, sed die prima Augusti, qua catenae Romae sunt adductae.

37 O felicem Bracharam, quae primam sancti Euangelij praedicationem, ac primum Episcopum diuinitus tibi datum, primamque Ecclesiam ex B. Iacobi iussu obtinere meruisti, quae omnia euenere antequam in alia Hispania, ac totius Europae parte Episcopus extiterit, aut Ecclesia construeretur.

38 Nam B. Iacobus peragrata praedicta Gallecia parte, relictoque Petro Bracharensi Episcopo constitutus Hierosolymam proficisci, rationem redditurus, & paratus accipere prouinciam in diuisione generali, quae sibi credita esset, Aragoniae regnum petiuit, cumque in littore ingentis, & celebri Iberi fluminis Caesaraugustae cum sociis sederet nocte quadam sollicitus, & quodammodo sibi succensens, eo quod ex Hispania exiguae oues ad ouile Christi, & Hierosolymam reportaret, ad leuandam maestitiam eius Beatissima Virgo Maria adhuc in carne viuens, ei apparuit innumeris Angelis circumdata in quadam columna existens, praecipitque conso-brino Iacobo eo loco in memoriam, & honorem eius templum ei dicatum construere, quod his verbis narrat Iacob. Valdesius. dist. cap. 6. numer. 21.

39 Ex quibus colligitur Diuum Iacobum quando ad Caesaraugustam peruenit aliquas Hispaniae partes peragrasse, & ad Christi Fidem aliquos conuertisse, nec in illam primum abiisse, vt aliqui volunt, nec ibi primam Ecclesiam construxisse, vt alij tenent: cum iam in Gallecia prouincia ad

Iriensem portum B. Petrum Episcopum instituit, ad Bracharamque misisset, ubi itatim & prædicatione Evangelica, ac innumeris Christi miraculis plures ad fidem conuertit, Ecclesiamque primus construxit. Si ergo Caſarauguſta ciuitas gloriatur se primam Ecclesiam in honorem Beatissimæ Virginis adhuc viuæ Hispania constructam habere, gloriatur etiam nostra Brachara se primam Hispaniæ, & totius Europæ habuisse Ecclesiam in ipsiusmet Christi Domini, & Beati Petri Apostoli adhuc uiui, honorem constructam, primamque Euangelij prædicationem audiuisse, vt ex historia Compostellana Hieronymi Romani tradit *Iacobus Valdesi. dist. capit. sexto numero 22.* Prima ergo Ecclesia Diuæ Mariæ dicata fuit in ciuitate Caſarauguſtana, & ita intelligenda sunt, quæ de eius mirabili erectione tradunt *Garſia Loaiſa in margine decreti Gundemari folio 292. in Concilio Hispaniæ. Marimæ Siculus de laudibus Hispaniæ libr. quinto de sacris adibus. P. Mariana de rebus Hispaniæ libr. quarto, capit. secundo.*

40 Ex historia Compostellana citata à *Iacobo Valdesio* constat Diuum Petrum primum Bracharensem Episcopum martyrij palmam conſequutum fuiſſe anno à natiuitate Domini 44. quod & verum iudico, licet de hoc aliqua ſit inter historiographos variatio: nam aliqui tenent martyrium fuiſſe anno 45. prout ex *Dextro*, quem citat, affirmant *Hernando Oxea en la historia de Santiago cap. 55. num. primo, & Ambrosius de Morales libr. 9. capit. 8.*

41 Quem etiam ſequutus eſt Sanctus Baſileus ſecundus eiſdem Eccleſiæ Episcopos, qui paſſus eſt ann. 58. teſte Reuerendiſſim. Domino Episcopos *Fr. Prudentio de Sandoual in dist. libro* quem ſcripſit de antiquitatibus Eccleſiæ Tudenſis pag. 16.

42 Deinde tertio loco ſuccceſſit ſanctus Ouidius Romanus, qui mortuus eſt anno ſexageſimo quinto à natiuitate Domini.

43 A quo fuerit Diuus Eugenius primus Toletanæ Eccleſiæ Episcopos conſtitutus non inuenitur; 44 Scimus tantum à Clemente ſummo Pontifice poſt Petrum I. V. anno à natiuitate Domini 94. vel 95. cum Dyoniſio Arcopagita in Galliam miſſum fuiſſe ad Euangelium prædicandum antequam Episcopos crearetur, vt teſtantur *Illeſcas in chronica Pontificali libr. primo, capit. ſext. in fine, Doctores Franciſcus de Piſa en la historia de Toledo, part. prima libr. ſecundo, cap. 9.*

45 Nec in hoc Hispani concordant cum inter ſe in varias ſunt diuiſi opiniones. Nam *Iacobus Valdesius dist. cap. ſext. numer. 46. & 47.* ita refert. In ſecundo tempore perſecutionis Eccleſiæ Domitiano Imperatore (qui imperauit ab annis 83. vſque ad annum 99.) poſt primam Neronis crudelitatem Eugenius Antilles Toletanus primus inſignis fuit ſecundum quosdam diſcipulus Dyoniſij Arcopagitæ, ab alijs vero ſocius, cum ambo Paulum ex Græcia fuerint ſequuti, & Petrus Dyoniſium in Galliam, Eugenium in Hispaniam miſit, viros doctrina & ſapientia excellentes. Eugenius autem cum plures ad fidem reduxiſſet elegit Sedem Toleri in medio regni, vt ex corde eius ſpiritus Chriſti diffunderetur per vniuerſum corpus regni, martyrio poſtea clarus exiit, vt referunt *Vſuardus, Adonis, Cardinal. Baronius*, & omnes ſcriptores in martyrologio die nona Nouembris, & noſtri, idque anno 68. accidiſſe *Garſia Loaiſa Tole-*

tanus Archiepiſcopos meritiſſimus aſſerit in *Concilio Hispaniæ chronologia Toletanorum Preſulum*, cuiſque diuini Eugenij corpus è Galliis in Hispaniam ad Toletanam Sedem religioſiſſimo cultu, & triumpho auguſtiſſimo delatum eſt anno 1565. religioſiſſimique Regis Philippi I. I. humeris ad Eccleſiam ingreſſum fecit.

46 Haſtenus *Valdesius* non ſibi conſtans in annorum computatione, ſi enim Diuus Eugenius inſignis fuit tempore Domitiani Imperatoris, qui cepit imperare ab anno 83. quomodo martyrio clarus exiit anno 68. hæc incerta ſunt, martyrio tamen coronari anno 97. poſt Chriſtum natum probabilius duco cum *Doctore Franciſco de Piſa en la historia de Toledo part. prima libr. quinto, capit. 36. in principio numer. primo, & libr. 2. capit. 8. per totum.* quo tempore iam Eccleſia Bracharenſis tres Episcopos martyrio coronatos, nimirum Petrum, Baſileum, & Ouidium caelo reddiderat, à quo diuinitus acceptos in prima Fidei Catholica plantatione credendum eſt.

47 Probatiſſima & patentibus antiquiſſimæ Bracharenſis Sedis fundamentis, aliqui qui Primatiæ ius tetigere, vt videre eſt apud *Ambroſium de Morales part. ſecunda libr. 11. capit. 73.* coacti fatentur tempore tantum Sueuorum Regum Primatiæ apud Bracharenſem Archiepiſcopum conſtituiſſe: hoc eſt ſomnians dictum, Primatiæ enim ius quod Bracharenſi Eccleſiæ ineſt nouum non fuit, & à Sueuis inſtitutum; iam à tempore Diui Iacobi Apoſtoli & Petri primi Bracharenſis Antiliſtis ibi Primatiæ radices egerat, quas Gothorum imperium per extinctionem Sueuorum euellere non poterat, ſecumque traducere Toletum: non enim ſecularis poteſtas ad Eccleſiæ iura poteſt manum adhibere, quia diſtinctæ ſunt iuriſdictiones *capit. ſolite de maioritate & obedientia*, ſecundum vnā opinionem.

50 Sic etiam huiusmodi ius & primatiæ ſedem extinguere non potuerunt Maurorum inuaſiones per totam illam Interamnenſem regionem, qui prope annum Domini 710. illam occuparunt, & Felicem Bracharæ Archiepiſcopum cum viginti & ſeptem viris dictæ Ciuitatis martyrio tradiderunt, & licet à dicto anno 710. vſque ad annum 888. in poteſtate Sarraſacenorum eſſet, à Rege Alphonſo Magno inſtaurata dicto anno 888. vt refert *P. Mariana dist. part. 1. libr. 7. cap. 39.*

51 Tamen medijs illis temporibus non penitus Paſtoribus caruit hæc ſancta Eccleſia alijs in locis reſidentibus, prout de aliquibus mentio reperitur apud noſtros historiographos, & de Argemiro Archiepiſcopo Bracharenſi anno 863. faciunt mentionem *Ambrosius de Morales in chronica Hispaniæ libr. 9. cap. 7. fol. 239. Garſia in compendio hiſtoriali libr. 9. capit. 22. pag. 443. in anno 877.*

53 Et de Hero Archiepiſcopo Bracharen. de Era 980. mentio ſit apud *D. Prudentium de Sandoual in libro quem ſcripſit de antiquitatibus Tudenſis Eccleſiæ fol. 61.*

54 Et licet aliquibus annis temporum iniurijs Paſtore careret, in priſtinum poſtea decus ante omnes reſtituta, vt colligitur ex dictis per *P. Marianam d. par. 1. libr. 9. cap. 16.* ſacientem ac pene dormientem ſtatum reſuſcit, quali poſtliminio reuerſa ad Primatiæ dignitatem, nec villa præſcripto cucurrit donec impedita, & captiuitate apud hoſtes detenta fuit *capit. primo de præſcript. cap. porro 16. quæ-*

stione 1. Valdes. de dignitate Regum, regnorumque Hispania caput. tertio numer. undecimo & duodecimo, fuerat enim titulo hoc insignita, cum in ea Christianae religionis prima iacta fuerunt fundamenta, edito tam insigni miraculo in institutione primi sui Episcopi, ut supra ostensum est, seruatore more, quem idolorum cultores relictis idolis Christo Optimo Max. nomen dantes insignibus vrbibus loco Flaminum, & iudiciaria potestatis Primates ab Apostolis institutos in praedicationem Euangelij mis-
 sos, excipiebant.

55 Primum Bracharense Concilium ante omnia illud in Hispania fuit celebratum. Diligentia enim Doct. Bernardi de Brito in monarchia Lusitana, part. secunda libr. sext. cap. secundo, repertum est in cenobio Alcobacensi Ordinis Diui Bernardi primum Bracharen. Concilium celebratum anno Domini 412. in fano sanctae Mariae Bracharen. à Pancratio Episcopo primae Sedis, vbi propter Alano-
 rum & Sueuorum in Galliciam, & Lusitaniam irruptionem, congregatio facta est Episcoporum super reliquijs Sanctorum in loco tuto reponendis, & occultandis ab istis barbaris, erat enim tunc gens indomita, & fera. Et Pancratijs Bracharen. Archiepiscopus dixit. Nunc si placet vobis omnibus statuatur quid agendum sit de reliquijs Sanctorum, praecipue de Patre nostro, & Apostolo huius Regionis Petro Ratifensi, quem ad saluandas animas Iacobus Domini consanguineus admittit, &c.

56 Ex quibus apparet Diuum Petrum primum Bracharæ Episcopum Apostolum illius regionis vocari, quod & in alijs etiam prouincijs familiare est, & à Diuo Iacobo illic relictum, ut opus faceret Euangelistæ, & Primas seminaret doctrinam Christianam: constat etiam ex verbis sequentibus Pancratium Primatem esse, & ad eum ut talem confugisse Conimbricensem, Egitanensem, Portugalsensem, Emeritensem, Lamacensem, Iriensem, & Numantinum Episcopos; celebratum etiam fuit aliud, de quo Valdes. de dignitate Regum regnorumque Hispania cap. 9. numer. 51. his verbis agit. Item & Baronius summo cum iudicio obseruat tom. 6. anno 447. aliud fuisse concilium, quod ex prouincijs, Carthaginensi, Lusitana & Batia iubet congregari Leo Pontifex, quod fuit Bracharense. Posteaque in vrbe Lucensi anno 569. celebratum fuit aliud, cui praefuit Lucretius Bracharen. Archiepiscopus, de quo meminit Cardinal. Caesar Baronius tom. 7. annalium Ecclesiae ann. Christi 563. in primo Concilio Bracharen. pagin. 486. Licet autem in tomo 1. conciliorum pro primo concilio Bracharen. habitum fuerit aliud celebratum anno 566. regnante Theodomo Rege Sueuorum, pro secundo concilio Bracharen. numerari debet ex resolutis accuratius per Doct. Bernardum de Brito dict. part. secunda libr. sext. cap. 13. & 14.

57 Illud vero concilium, quod pro primo Toletano habetur dict. tom. 1. conciliorum, contra Priscilianistas congregatum circa annum Domini 450. (vbi congregati sunt plures ex Episcopis Lusitaniae, & Galliciae apud Aquas celenas, quas Reuerendijs. Episcopus Fr. Prudentius de Sandoval in suo libro de antiquitatibus Tudenis Ecclesiae fol. 17. verso asserit esse in Tudenis dioecesi, vocarique nunc, Vanhos, aut, fontes caldas, prope Archie-

piscopatum Bracharen. quindecim milliaris) nationale fuit iussu Leonis Papae congregatum, & confirmatum; & Balconi Archiepiscopo Bracharen. tanquam Primati transmissum, de quo Doct. Bernardus de Brito dict. part. secunda, libr. sext. cap. 8. Ideoque illud nationale, non vero prouinciale vocat Doct. Franciscus de Piza in la historia de Toledo libr. secundo, cap. decimo quarto post princip. pag. 89.

58 Olim enim Regum, summorumque secularium, ac magistratum causa in concilijs ex Regis consultatione solebant tractari, ut patet ex annotationibus Gaspar. Loaisae Toletanae Ecclesiae Antistitis, ex quibus, & Roderici Toletani libr. secundo, cap. 19. historia colligitur, quod cum Cinthila, qui primus ex omnibus Regibus Gothis pulsis Romanis totum Hispaniae regimen obtinuit, successerit, Sisenandus, ut imperium suum confirmaret, nationale illud Concilium ex Episcopis Hispaniae, & Galliae Gothicae conuocauit, vbi de priuatione Suintiliani Regis cum vxore, & Genalofa fratre eius actum est, ut canone 75. eiusdem Concilij extat.

59 Deinde in prouincialibus, & nationalibus Concilijs Gothorum Reges antiquiori seculo praesentes extiterunt, prout anno Domini 589. Recaredum Regem Gothorum in tertio Concilio Toletano adfuisse ex actis Concilij omnium editionum notissimum est, & apud omnes historiographos, praecipue Vascon anno 589. P. Marianam libr. quinto, cap. decimo quinto. Morales libr. duodecimo, cap. tertio, vbi refert Pantacardum Bracharensem Episcopum in eo interfuisse.

60 Antiquitati igitur Bracharensis Ecclesiae non obstant haec, ac reliqua Concilia Toleti celebrata tempore Gothorum Regum ibi sedem Regiam constituentium; non enim ad alicuius Episcopi conuocationem, sed ad Regis supplicationem excitati sapissime in huiusmodi concilijs assidebant, teste Iacobo Valdesio de dignitate Regum, regnorumque Hispaniae cap. primo numer. decimo tertio, & numer. vigesimo secundo, exemplo Constantini Imper. qui Nicano adstitit. Nam principes seculares ratione sui muneris, & officij possunt pro negotijs Reip. communibus rogare Episcopos, eosque vocare, ut ad se veniant, non tanquam proceres, quia opus illis habent, ita Pesant. de immunit. ecclesiast. questione vigesima prima, ideoque plerumque Toletanus tertio, vel quarto loco se subscribebat, prout fecit Milancius Episcopus Toletanus, qui in Concilio Eliberitano septimo loco firmavit, prout refert P. Marian. dict. part. prima libr. 9. cap. 19. cum, si tanquam Primas astitisset, primo loco constituendus erat, quia in subscriptione, & prima voce dignitas maior agnoscitur l. 1. ff. de albo scrib. Afflict. decis. 1. Belluga in speculo Principum, rubr. 6. numer. 24. Valdes. de dignitate Regum, regnorumque Hispaniae in praefatio numer. 25. Quod aperte ostenditur ex Concilio celebrato tempore Regis Gundemari, vbi Emeritenfis, & Hispalensis Metropolitani in subscriptione apposuerunt.

Ego N. dum in vrbein Toletanam pro occursum Regis venissem, subscripsi. In quo occurrere voluerunt futuris controuersiis, si sequentibus seculis velit aliquis ex hoc capite Primatis sibi iura usurpare.

61 Verum in prædictis provincialibus, aut nationalibus conciliis ex superioritate loci nullum potest sumi argumentum maioris dignitatis.

62 Nam licet frequentius dextra nobilior sit, argum. *tex. in cap. solus, de maiestate, & obedient. cum resolutis per Castald. de Imperatore questione 88. numer. 9. Tiraq. de iure primogen. in præfat. numer. decimo tertio & decimo quarto. Azueto ad Curiam Pisanam libr. secundo, capit. 2. numer. 9. Fulvi. Pacian. de probation. libr. secundo capit. vigesimo quinto, numer. 90. Ioann. Garſiam de nobilitate, gloss. 48. numer. vigesimo quarto, & colligitur ex capit. vigesimo quinto Matthæi, ubi electi ad dexteram Dei in iudicio collocabuntur, & ex capit. vigesimo sexto. Amodo videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei.*

63 Tamen ad dexteram, vel sinistram sedere non semper maiorem dignitatem arguit, ut aduertit eleganter Cardinal. Caesar Baronius *annalium Ecclesiæ tom. 3. anno Christi 325. folio 273. & tom. 6. anno 451. fol. 141. & tom. 2. anno 213. folio 301. & ex Nicæna, & Calcedonenſi Synodo, act. 1. notat ibi Legatos Pontificis ad sinistram sedere, stante in media aula conciliorum Euangeliorum codice Christum figurante, ut præſent conciliis, sic conciliari plura posse loca conciliorum de dextera, & sinistra asserens, & ideo in sacrificio Missæ id passim inspicere potest cum Epistola ad dexteram, & Euangelium dignius ad sinistram, & lauam canantur. Et in Bullis, in quibus adest sigillum plumbeum Pontificis ponitur Paulus à dextris, & Petrus à sinistris, & tamen nemo dicit D. Paulum D. Petro maiorem fuisse; rationem exquirat Cardinal. Bellarmin. libr. primo de Romano Pontifice, capit. vigesimo septimo, & post multa concludit posse dici non fuisse hoc perpetuum, ut in antiquis imaginibus Paulus dexteram partem occupet, siquidem in iis, quæ Romæ nunc extant, ut in quibusdam Paulus cernitur ad dexteram, ita in aliis non paucioribus cernitur ad sinistram, & sicut in diplomatibus Paulus obtinet dexteram, ita in numismatibus obtinet sinistram. Et fortasse consulto id veteres obseruauerunt, ut ex duobus summis Apostolis, modo vnum, modo alterum anteponerent, nimirum ut eo modo significarent hos Apostolos, vel pares esse inter se, vel certe ignorari vter alteri præſet, nam etsi Petrus maior est potestate, Paulus maior est sapientiâ.*

Item in ludo scacchorum vxor Regis nigri stat ad dexteram viri, videndus tamen est *Aluar. Pelag. de planctu Ecclesiæ libro primo, capit. quinquagesimo nono in fine, Cassan. in catal. gloriæ mundi, part. tertia, considerat. 31. & sequenti*, ex quibus colliges apud antiquos, alium fuisse sedendi locum, quam qui est his nostris temporibus, & hodie secundum communem ciuitatis, & regionis reputationem esse regulandum probabilius duco, cum in pluribus partibus ubi duo incedunt locus dextera sit nobilior, in aliis vero sinistram: & ubi tres incedunt in quibusdam locus medij, in aliis vero, qui paritici est proximus.

64 Pro cognoscendo subscriptionum ordine aduertendum est, quod aliquando Episcopi, non suo subscribunt nomine, nec suffragium ferunt, nec sedem occupant; sed nomine prouinciæ, quam sustinent: & eo casu non personæ eius, nec antiquitatis habetur ratio; sed nationis, & prouinciæ attenditur dignitas, & nobilitas, ut

colligitur ex capit. *concilia*, §. hinc inde 17. *distinct. & ex capit. bene quidem*, 96. *distinct.* ubi Mediolanensis priusquam Rauennas præſul subscripsit, quia licet antiquior consecratione Rauennas extitisset, si persona, & dignitas Episcopi attendetur prius subscribere debuerat: tamen ibi ratio habetur prouinciæ, & cum dignior sit Mediolanensis Præſul subscripsit: & hic vsus in legatis imperij, & regnorum viget, ut sedes eis, non ex nobilitate personæ, sed pro dignitate Regni, & mittentis tribuatur ex resolutis per Iacobat. de Conciliis libro primo ante finem versic. sed quæro circa præmissa.

65 Frequentius tamen Episcopi subscribunt & sedent, ut non gradus prouinciæ, nec diocesis consideretur, sed antiquitas consecrationis, ita ut antiquior consecratione, licet diocesi recentior prius subscribat, & sedeatur, & iure ita decretum est à Gregorio 1. in capit. *fin. 17. distinct.* & factis colligitur ex resolutis à gloss. in data Sexti, verbo Pontificatus, & in Clement. verbo Pontificatus, & in Clement. 2. de celebratione Missarum, verbo Pontificum, & in Clement. 1. de penis, verbo quemuis Pontificem. Iacobat. de Conciliis libro primo articulo 12. *Selua de benefic. part. prima questione secunda, numer. trigesima primo. Cardinal. Caesar. Baron. tom. sext. anno 451. & anno 465. optime Marc. Anton. Genues. in practicab. Ecclesiæ. questio. 610.*

66 Et ita in Mediolanensi Concilio, & Tridentino, & fere omnibus seruatum est: vnde cum Sedes, & subscriptio antiquitati consecrationis, & personæ debeatur, non sumi poterit argumentum ad probandam maiorem dignitatem, ac superioritatem, præcipue in prædictis Conciliis Toleti ad Regum supplicationes congregatis, quibus Toletanus Episcopus sæpe infimo loco se subscribebat.

67 Nec ad rem facit, quod aliquando acciderit Bracharensem Archiepiscop. fuisse translatum ad Hispalensem Ecclesiam, quia per hoc non fuit derogatum iuri Bracharen. Ecclesiæ, potuit enim Bracharenſis id acceptare, quia reditus Hispalenses vberiores erant; vel Curia Regis proximior esse vellet, ut tempore Excellentissimi Principis Henrici Infantis euenit, cum à Bracharenſi ad Eboresensem Ecclesiam fuit translatus.

68 Minus etiam obstant privilegia, si quæ sunt, Primatiæ ius alicui Præſulo concedentia, quia si attente legantur, ex eorum tenore recte colligi potest Summos Pontifices noluisse aliis Ecclesiis præiudicium inferre, sed tantum quod ex antiquo iure illis competeat, confirmare; de simili privilegio ab Urbano Secundo circa ann. 1088. concessio Toletanæ Ecclesiæ, & ab aliis Summis Pontific. confirmato mentionem faciunt Mariana *dict. part. prima libr. nono, capit. decimo nono. Azori. institutum moral. part. secunda, libr. tertio capit. trigesimo sexto. & eius tenorem refert Francisc. de Pisu en la historia de Toledo libr. tertio capit. vigesimo tertio*, ex quo & aliis epistolis, ac confirmationibus constat primò Summos Pontifices à Rege, & Præſulis suggestos fuisse, existimantes ab exordio nascentis Ecclesiæ, & subsequentibus temporibus, vsquequo Toletana Ciuitas à Mauris fuisset occupata, Primatiæ ius in illa ra-

dices egisse. Secundo constat Urbanum II. in dicto privilegio noluisse iuri tertij præiudicium inferre.

69 Ad primum quod existimarent Summi Pontifices Ecclesiam Toletanam, antequam eius ciuitas à Mauris fuisset occupata, Primatiae ius habuisse, imprimis ex dicto privilegio Urbani, in illis verbis, ibi, teque secundum, quod eiusdem urbis antiquitus constat extitisse Pontifices in totis Hispaniarum Regnis Primatatem privilegij nostri sanctione statuimus.

Et in epistola missa ad Alphonsum Regem ita habetur. Quia ciuitas Toletana à te fuit à Maurorum faucibus liberata, & tuis precibus Bernardum in Praelatum recepi dato Pallio, & concessio privilegio antiquo maiestatis, quam Toletana ciuitas habuit. In quo statutum fuit, vt Primatia iure in omnibus Hispania regnis uteretur, & omnia, quae antiquitus habuisse noscitur, ea etiam ex liberalitate Sedis Apostolicae, vt nunc etiam libere decernit, vt habeat in futurum, ita P. Mariana dicta part. prima libro decimo capit. sext. Idem etiam constat ex privilegio ab Alexandro Tertio anno 1170. concessio Toletanae Ecclesiae ad instantiam D. Didaci Gelmirez Archiepiscopi Toletani, in illis verbis. Quod sicut Ecclesia tua à tempore antiquo habuit Primatum in tota Hispania prouincia, ita etiam pro dicta Ecclesia, quam Dei ordinatione administras, eandem potestatem exerceas in perpetuum in omnes tibi concedimus, vt refert Mariana dicto capit. 19.

70 Quod quidem cum ab omni veritate alienum esse ex huiusque dictis clare appareat, necesse est, vt dicamus ex precibus, non veris, vel narratione facta contra veritatem, gratiam, seu praedictum privilegium ipso iure fuisse nullam ex resolutis per Azuad. l. 2. titulo 14. libro quarto noua recopilat. Brunar. à Sole verbo subreptio, Menoch. consilio 1. numer. 399. & consilio 201. à numero decimo sext. Ioannem Garfia de nobilitate gloss. 1. §. 1. numer. septuagesimo secundo. sanch. de matrimon. libr. 8. disputat. 21. numer. sexagesimo quarto, in vnoquoque enim rescripto, & mandato, gratia, vel privilegio intelligitur clausula illa, si preces veritate nitantur, ex tacitaeque conditione inest, ad quod multos citauit Doctores in Remiss. meae de dictombus & clausulis claus. 42.

71 Ad secundum, quod scilicet Urbanus Secundus declarauit se noluisse iuri tertij præiudicium inferre, constat ex ipsomet privilegio ab eo concessio, in illis verbis ibi, salua tamen Romanae Ecclesiae auctoritate, & Metropolitanorum privilegiis singulorum. Ex eo, quia privilegium, ac concessio à Summo Pontifice facta intelligitur sine præiudicio tertij, vt probant text. in capit. extimarum, de auctoritat. & usu pallij, ibi, dummodo is, ad quem Ecclesia pertinet, hoc permittat, capit. super eo, de officio delegat. ibi, non tamen est nostrae intentionis diocesis Episcopo, vel Archiepiscopo, vel Archidiacono præiudicium generare capitul. pastoralis, in fine, de priuileg. ibi, quia per indulgentiam huiusmodi Episcopali iuri non credimus derogari, capit. in ha, eodem titulo, ibi, dum tamen ab aliis, quae iure paraciali proueniunt, prorsus abstineant, capit. quia intentionis nostrae 29. eodem titulo, vbi in-

tegra habet haec verba. Non extitit, vt per inuocationem, quam fecimus, cuiusdam scripti monasterij S. S. Caldonen. quod in registro bonae memoriae Alexandri Papae Secundi reperimus contineri, derogaretur Ecclesiae Baiocen. cum aliis citatis à Mascard. de probation. conclus. 1003. numero vigesimo secundo. Gonzalez ad regul. 8. Cancell. gloss. 28. Cabed. Lusitan. decisio. 93. numero secundo, part. secunda. Garf. Gronda in tractatu de priuilegijs, seu exemptionum explicat. numer. 87. & sequenti, Menoch. de presumption. libro secundo, quaestione nona à numer. quinto, vbi numer. decimo octauo, resoluit, quod etiam in ipso privilegio, vel concessione diceretur, non obstante iure, & præiudicio tertij, tunc etiam non censetur præiudicare tertio, in his, quae sunt maximi ponderis. Sicut nec censetur præiudicare, etiam si adesset clausula ex certa scientia, quae nihil operatur in præiudicium tertij, nec tollit vitium subreptionis, aut supplet erroneam, & fallam informationem, vt resoluunt per me citati clausul. 25. à numer. vigesimo primo. Sicut nec censetur præiudicare, quamuis adesset clausula, Motu proprio, quae eodem modo nihil operatur in præiudicium tertij, nec tollit ius in re, vel ad rem quæsitum alteri ego ipse clausul. 37. numer. decimo quinto, & decimo sexto. Sicut nec censetur, quamuis adesset clausula, de plenitudine potestatis, quam in alterius præiudicium nihil operari pro certo tradunt relati per me clausul. 19. numer. decimo.

72 Nec aliquo modo praedictum praetensum privilegium corroborare possunt confirmationes de eo factae à Paschali II. & Gelasio II. ac aliis Summis Pontif. de quibus Azzi. dict. capit. trigesimo sext. vers. extat; quia respondetur, quod cum confirmatio sit iuris quaesiti corroboratio, vt post Host. & alios antiquiores explicat Decr. in rub. de confirmat. c. 1. à numer. secundo, & ibi Ber. à numer. tertio. Cardinal. Tusch. pract. conclus. tom. 2. littera C. concl. 705. Cabed. Lusit. decis. 1. numer. quarto, part. secunda.

73 Nouum ideo ius non tribuit, sed quod antea erat, conseruat, cap. preceptis ibi non nouum aliquid, 12. distinct. cap. inter electos, vers. ceterum, de fide instrum. ibi, confirmari tanquam prius habita, cap. quia diuersitatem in princip. ibi, non obstante confirmatione, de concess. preb. qui enim confirmat, nihil addit de nouo Menoch. consil. 1. numer. sext. & cons. 191. numer. quadragesimo sext. & cons. 351. numer. decimo nono. Gutier. pract. libr. tertio quaestione decima septima, numer. quadragesimo, & quaestione vigesima tertia numer. sext. Cabed. dict. decis. 1. numer. vltim. part. secunda. Iosep. sessè Aragoniae decis. 15. numer. vltim. Et nullum quod est confirmari non potest Molina de primogen. libr. secunda capit. septimo, numer. septimo. Menoch. consil. 351. numero decimo nono. surd. de alimen. titul. 8. priuileg. 22. numer. trigesimo quarto, & decis. 53. numer. undecimo, & decis. 289. numer. octauo. Cald. Pereira de potestate nomin. in responso pro Duce Pastrana, vers. quae sententia.

75 Si tamen aliquis occurrat dicendo praedictas Summorum Pont. confirmationes tanquam ex certa scientia confirmare actum nullum, eique nouum robur tribuere, & validitatem, iuxta text. in capit. 1. in fine de transact. quod in hac confirmatione proce-

dere notauit *gloſ. in capit. quia intentionis*, 29. de *privileg.* & ſequuntur ibi omnes, & late *Deci. in cap. 2. de confirmat. utili à numero 46.* & poſt alios *ſoar. de legibus libr. octauo, capit. decimo octauo à numero, duo decimo.*

76 Reſpondebitur confirmationem ex certa ſcientia, & cum cauſa cognitione illam dici, in qua intus eſt tenor rei confirmatæ, & eſt expedita præcedente ſolita diſcuſſione, iuxta *text. in cap. penult. de confirmat. utili*, quæ reſoluunt *Nicol. Garcia de benefici. par. tertia cap. 2. numer. 226. cum ſequentibus*, *Cardinal. Tuſch. tom. 2. littera C. conſuſ. 341. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. part. quinta collect. 1592. Gutier. conſilio 11. numer. 7 & 8. Cabed. Luſit. deciſ. 2. numer. 5. part. 2.* & ideo operatur præſumptionem informationis in Principe, vt tenuit *Rota apud Farin. deciſ. 180. numer. 2. tom. 1. par. ſecunda*, quia non niſi cauſa cognita apponi poteſt *Molina de primogen. libr. tertio capit. 3. numer. 12. Menoch. conſ. 1. numer. 433.* quod in huiusmodi confirmationibus non apparet, propter quod ex certa ſcientia eſſe conceſſas non eſt dicendum, cum non præſumatur ex *Hippol. ſing. 37.*

77 Dato ſine veri præiudicio, quod ille confirmationes factæ fuiſſent ex certa ſcientia, & cum cauſa cognitione, ac expeditæ præcedente ſolita diſcuſſione, adhuc nihil operarentur in tertij præiudicium, prout reſoluit *Nicol. Garcia diſt. capit. 2. numer. 231.* Nec ſupplerent erroneam, ac falſam informationem ex *Valaſco conſult. 130. numer. 33.* Nec tollerent vitium ſubreptionis, vt per *Molin. de primogen. libro ſecundo cap. 7. numer. decimo quinto. Gutier. conſil. 11. numer. 13. Ludou. Redolphin. de ſuprema, & abſoluta Principis poteſtate cap. 5. numer. 13. Nicol. Garcia diſt. cap. 2. numer. 233. Joſeph. de ſeſſe Aragonia deciſ. 15. numer. 7. tom. 1.*

78 Quare non obſtante prætenſo privilegio, poſt illius conceſſionem tranſactis iam centum annis emanauit conſtitutio, *cap. coram de integ. reſt.* ex qua deprehenditur à tempore Innoc. III. qui ann. Dom. 1198. ad culmen ſupremi Pontificatus aſcenderat litem inter Bracharenſem, & Toletanum Archiepiſcopos ſuper Primatiæ iure motam, & conſtitutâ, & ad probationem deductam fuiſſe, id enim inſinuant præſentia illius *tex. verba ibi*, Coram feliciſſimæ memoriæ Innocentio Papa prædeceſſore noſtro &c. Et vt ex annalibus Hiſpaniæ deducitur Rodericus Eccleſiæ Toletanæ Antistes ſummæ facultiæ, & auctoritatis vir ab Alphonſo Legionenſi Rege Romam ad dictum Innocentium miſſus fuit ann. 1212. vt ſignificaret ſibi cordi eſſe magnam expeditionem parare contra Sarracenos Chriſtiani nominis hoſtes, dignareturque Sanctitas Sua pro Cruce ſignatis indulgentiam peccatorum concedere, eaque impetrata, & bello feliciter conſecto, proſtigatis Sarracenorum copiis, rediens dictus Rodericus Romam ann. 1215. ad Cœcilium Lateranenſe celebratum ſub prædicto Innocentio, in quo etiam interfuit Ioannes Bracharenſis Archiepiſcopus, de Primatiæ Hiſpaniarum quaſtione excitata fuit inter dictos Archiepiſcopos, & cum vnuiſque ad ſui iuris confirmationem argumenta attuliſſet, ad ſententiam non fuit cauſa deducta; plurimum tamen poterat Toletanus apud Pontificem, ei enim conceſſit vt per decennium in tota Hiſpania ſuum legatum ageret; & ſi ciuitas Hiſpalenſis, quæ tunc temporis penes Sarracenos erat, ad Chriſtianos

rediret, ſubdita maneret Toletanæ Eccleſiæ. Conceſſit etiam facultatem diſpenſandi cum baſtardis vſque ad numerum trecentorum, & quod nominare, & collocare poſſet Episcopos, & Sacerdotes in ciuitatibus à faucibus Maurorum ereptis, vt nobis eſt teſtis *Franciſc. de Piſa erla hiſtoria de Toledo libr. 4. cap. 17.* & licet maximam gratiam apud Pontificem fuiſſet aſſequutus, non tamen ei tributum fuit ius Primatiæ, nec ſuper hoc ſententiam, aut aliquam conceſſionem contra Bracharenſem Eccleſiam aſſequi potuit.

79 Deſuncto Innocentio, ſuccedenteque Honorio II. ann. Domini 1216. reſcriptis Archiepiſcopo & Capitulo Bracharen. poſtulantibus per procuratorem ſuum concedi ſibi reſtitutionis auxilio, tempus aſſignari ad adducendas Romam depoſitiones teſtium, & munimenta ad inſtructionem cauſæ parata: quid in futurum actum fuerit conſtabit è proceſſu: ſcimus tamen poſtea cum Sarracenis tamen Luſitania, quam in Caſtella pluries fuiſſe dimicatum, & Regem Sanctum huius nominis II. regno pulſum pro eius reſtitutione miſſos ad Innoc. IV. ſummum Pontific. Lugduni Concilio ad inſtaurationem beſti ſacri commemorantem, Antistes Bracharenſem, & Conimbricenſem, & decreto dicti Pontificis curam Regni commiſſam Alphonſo Comiti Bononiæ. fratri dicti Regis, qui ei in Regno ſuccceſſit, vt deducitur ex *tex. in cap. grandi de ſuppl. neglig. Prelat. libr. ſext.* Conſtat etiam ex dictis annalibus Alphonſum prædictum relicta Matilda vxore, cum qua comitatum Bononiæ fuerat aſſequuta, aliam duxiſſe; propter quod per annos duodecim Portugaliæ regnum interdicto à dicto Pont. ſupponitur. His proceſſis, & aliis belloſum perturbationibus inter Reges Portugaliæ, & Caſtellæ excitatis, proſequi non potuit ius ſuum Bracharenſis Eccleſia, nunquam deſiſtens à nomine Primatis, quod ſemper retinuit, & hucusque retinet. Sed cum omnis res ad vltimum ſtatum reduci debeat *capit. conſultationibus. de iure patron. iunctis*, quæ *Cald. Pereira de poteſtate eligen. capit. quinto numer. primo*, & de *renouat. emphyt. quaſtione decima quinta numer. vigefimo & ſequenti*, & ſuis rerum, veluti ad ſagittam ſcopus, attendi debeat l. 1. C. de nouo Cod. faciendo, *gloſ. in cap. ſcientes, de cenſibus*, *Franc. Molinus de ritu nuptiarum libr. primo comp. 4. numer. ſext.* qui quidem in omni materia inſpicitur l. illud C. de collation. *Grammat. deciſ. 67. numer. ſext.* *Parlador. libr. ſecundi rerum quotidian. cap. 5. numer. 19.*

81 Et in beneficialibus præcipue, in quibus maxime conſideratur *Gonzalez ad reg. 8. Cancell. gloſ. 5. ſecundo, numer. decimo quarto*, & ſ. tertio numero decimo octauo, & *gloſ. 45. ſ. 2. numer. decimo quarto. Marc. Anton. Genueſ. in praxi Curia Archiepiſcop. Neapolitana cap. 100. verſ. quod ſi, in nouiſſ. impreſſ. Aloyſ. Ricci. in praxi fori eccleſiaſt. deciſ. 153. numer. quadrageſimo ſext.* in 1. edit. & reſolut. in 2. edit. *Anton. Monach. Bonn. deciſ. 36. numer. decimo tertio cum ſequentibus.* Videndum igitur eſt quomodo hac tempeſtate vigilantiffimi Bracharenſis Eccleſiæ Antistes in publicis actionibus, ac in præſentia Philippi III. Hiſpaniarum Regis Catholici Primatiæ dignitate ſuoque iure libere vſi fuerunt, quod infra ſcriptis exemplis dilucide apparebit.

82. Anno post Christi natiuitatem 1558. ex Dominicanana familia ad Archiepiscopatum Bracharensem promotus fuit vir ille eminenti virtute, ac summa vitæ integritate præclarus Fr. Bartholomæus à Martinibus spectata fide, singularique prudentia insignis. Qui etiam maximis prouentibus abundauerat, ea exigua semper vixit fuit suppellectili, eam paupertatem amplexus, vt præter indumenta sui Ordinis monachalia, quibus pro corporis utebatur in diem necessitate, nihil habuerit vitra; non alta pendebant arabica ornamenta, non cara tapeta, non vestiebantur parietes, non opiparis vecebatur mensis, non eorum, non curruum pompa vehebatur, sed sollicitus tantum intendebat populum suum diuinis enutrire alimentis, sanctissimis corroborare exemplis, hospitalitatem asseruare, ac pauperibus subuenire, licque à recta via aberrantes vitæ suæ integritate ad bene & Christiane viuendum allexit. Habuit etiam flagrans saluandi animas desiderium, & in cognoscendis suæ diocesis ecclesiasticis personis maximam semper curam adhibuit, & ob id non sine magno labore Archiepiscopatum totum qui sub se habet 1226. parochias personaliter visitabat. Verus hic Ecclesia Dei Antistes, non solum sanctorum morum exemplo, vitæ integritate, & summa charitate erga Christi pauperes in Bracharensi ciuitate vt verum sydus in firmamento collocatum floruit, sed etiam Primatiæ suæ ius, & Bracharensis Ecclesiæ præminentiam Domini prouidentia aduersariorum conspectu ostendit, & ab eis vt talem venerari permisit, cum in alijs omnibus humilitatem professus fuisset: cum igitur ex Conc. Trid. rediret, sedemque suam peteret Primatiali Cruce erecta per Toletanam ciuitatem libere deambulauit, vt refert *Edward. Notius de Leon de rebus notabilibus Lusitanie in eius vita.* Denique cum graue Episcopalis dignitatis onus sustinere non auderet, Archiepiscopatu renunciato, reueruata sibi tenuissima pensione, acceptoque iterum cubiculo Viennensi in oppido intra monasterium sui Ordinis à se constructum vitam feliciter cum morte commutauit, multis claris miraculis, de quibus, eiusque vitæ librum edidit Religiosissimus, & doctissimus P. F. *Judouicus à Sousa.*

83. Post felicissimam illius Præfulis ex hac vita ad cælestem beatitudinem transfigrationem, & Illustrissimis DD. Ioanne à Mello, & F. Augustino à Iesu immediate successoribus, vita functis, ex Coenâ Archiepiscopatu Orientaliumq. Indiarum Primatu, ad Bracharensem Ecclesiam Hispaniarum Primatem euectus fuit Illustriss. & Reuerendiss. D. F. Alexius de Meneses omnibus ingenij, virtutisq. dotibus ornatissimus, qui in Orientalium Indiarum infidelibus ad Christi Domini Fidem conuertendis, & improborum moribus corrigendis, ita diligens ea vitæ sanctitate semper extitit, vt apud optimos, & bene de Repub. Christiana sentientes, summa in religione fuerit habitus, vt multis exemplis rerum ab eo præclare gestarum testatur Reuerendissimus Fr. *Anton. de Gouvea. Syrenensis Episc.* in libro quem scripsit, typisq. mandauit sub titulo *Tornada do Arcebispo de Goa.* Verus hic Ecclesiæ Dei Antistes, qui munitissimas arces dum clarissimus in India Orientali Primas, & Prorex extitit, ab hostium potestate eripuit, Gentilium idola confregit, eorum fana euerit, infractus ani-

mo barbaris Fidem annuntiauit, Persis primus ab Apostolis Euangelij lumen intulit, schismaticos Malabares, qui ab Apostoli Thomæ temporibus ab Ecclesiæ gremio desciuerant innumeris exhaustis laboribus ad matrem reuocauit. Postea Regis iussu coactus, ex Orientali India ad Vlyssiponensem portum manu Domini gubernante felici cursu peruenit, vbi summa omnium læticia, communiq. populi exultatione exceptus est. Accepta deinde Bracharensis Ecclesiæ, ad quam translatus fuit, possessione, Matritium ad vocationem Potentissimi Regis nostri Philippi III. petiuit, vbi ita inuictissimo, ac Catholico Regi charus euasit, vt omnia Regni negotia, magni scilicet ponderis, & momenti eius singulari consilio, & prudentia expediri iussit, qui dum diuinarum, & humanarum rerum scientia, ac sanctitate se admirabilem omnibus præbuisse, ibi cum mors inopina rapuit anno 1617. cuius promerita magno animo, sanctaq. vita dignissima, in memoria vigeant hominum semper, & omnium gentium, posterorumq. seculorum litteris clarescent, in illa præcipue Catholico- rum Regum Curia, vbi diem clausit extremum, & Primatiali dignitate, Cruceq. erecta sepultus fuit in Toletano Archiepiscopatu, & in Hispanorum omnium conspectu, quod probatione non eget, cum viua de hoc extet omnium memoria.

84. Alter nunc datus est eidem Ecclesiæ dignissimus Præful Illustrissimus scilicet Dominus Alphus Furtado de Mendoza vnus totius Lusitanie nobilitatis instar, illustrissimorum Primatum excellentissimus Princeps, & inter excellentissimos Principes illustrissimus Primas, qui ob admirabilem vtriusque iuris scientiam, & rerum gerendarum peritiam, aliasq. insignes animi dotes intra breuem temporis cursum Conimbricensis Academiae Rector, inde ad supremum Regij Status consilium adscitus, mox grauissimi, quod Conscientia vocat Tribunalis Præses; deinde Aegitanensis Ecclesiæ Præful; hinc ad Conimbricensem Episcopatum translatus: postremo Bracharensis Archiepiscopus, Hispaniarumq. Primas, Dijs, hominibusq. fauentibus ann. 1617. creatus est, nimirum, vt quot nostræ Lusitanie sunt partes, totidem faceret monumenta virtutis suæ. Hic dignissimus Præful non minus laudabiliter, quam constanter Vlyssipon anno 1619. coram Rege Catholico Philippo III. ibi tunc commorante, ac in vniuersi fere Orbis conspectu Primatus sui ius defendit, inuolatumq. conseruauit, ac aduersantes cum summa gentis nostræ læticia, & totius Lusitanie gratulatione excommunicationis telo coercuit, illi etiam Apostolici Legati sententia suffragante, cuius oculus testis ego sum.

85. Arduam certe, & viribus meis imparem iudico quæstionem præteritis seculis adeo disceptatam, & præsentibus penitus conscriptam, licet sciam calumnijs obnoxiam, & nihil tam probe, aut prouide hic dici, quod non ex Seneca vellicare malignitas possit: Hic autem non ambitio priuata, sed publicus Regni, & patrius honos est disputationis argumentum, quod Sacra pagina commendatur ab *Isaia c. 24.* præcipiente, gloriam meam alteri non dabo. & *c. 4. Baruch*, ne tradideris alteri gloriam tuam, dignitatem genti alienæ: prædico enim sui iudicatur, qui honorem à virtute profectum cum iactura sua alteri relinquit, *c. sacerdos, x.*

q. 2. c. nolo 12. q. 1. *Cassian. in catalogo glorie mundi. p. 1. confid. 55.* cum pro Religione, pro Rege, pro patria, pro parentibus defensionem suscipere legitimum, ac naturale ius sit, idque omni auro vter alteri preferendus esset decertatum, & controuersum extitit apud omnes gentes, *l. ius gentium, instit. de iure natur.* Sicuti de Scythis cum Aegyptijs, vel cum Phrygibus huiusmodi quaestionem multis, & diu agitatam scribunt *Herod. lib. 2. & Troil. Pompe. lib. item. 2.* & in ditimendis circa primas sedes excitatis controuersijs multi excellētes vtriusque iuris Doctores disputationes, & consilia in lucem ediderunt, ex quibus quaestionem inter Duces Florentia, & Ferraria recitant *Com. Natal. lib.*

14. *in fine, Port. conf. 167. Decian. conf. 19. lib. 3. Mar- 24r. conf. 26.* Et inter Duces Mediolanenses, & Sabaudia aliam recenset *Aegid. Boss. in praxi tit. 1. de Principe.* Et inter Ducem Burgundia, & Andegauensem refert contentiōem super sedem *Boer. de auctoritate magni consilij n. 110. & 207.* & inter Marchionem de Transio, & Vicecomitem de Tallardo *Io. Garfia de nobilit. glos. 35. n. 59.* Deus enim Opt. Max. *Math. 24. Luc. & Marc. 10.* vt flagitiosum, & turpe prohibet cum aliorum damno primas cathedras, primas in foro salutationes, primas in rebus publicis sedes more Pharisaorum populari gloria exquirere, & cura eis tunc scere.

F I N I S.